

نگاهی به نسخه رومیزی کتابخوان نور

کمیل گیوه چی مفرد*

kgivehchi@noornet.net

اشاره

پس از تولید نرم‌افزار اندرویدی کتابخوان همراه نور در مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی در سال ۱۳۹۳، دست‌اندرکاران این برنامه، بر آن شدند جهت دسترسی آسان‌تر و همه‌گیر کاربران به نرم‌افزار و نیز توسعه بیشتر محتوا و امکانات آن، نسخه رومیزی (ویندوزی) خود را در سال ۱۳۹۵ با قابلیت‌های کاربردی و پژوهشی آماده و در دسترس علاقه‌مندان به کتاب قرار دهد.

در این نوشتار، سعی داریم در خصوص قابلیت‌ها و شیوه کار با نرم‌افزار رومیزی کتابخوان نور، نکات و مطالب لازم را در اختیار کاربران عزیز قرار دهیم. امید است مورد استفاده خوانندگان قرار گیرد.

* کارشناس کتابخانه‌های دیجیتال نور.

۱۲ || **ره‌آورد نور ۶۰**

فصلنامه اطلاع‌رسانی، آشنایی و مطالعات رایانه‌ای علوم اسلامی

مقدمه

کتاب، محصول تجربه‌های بشری و خلاقیت‌های ذهنی و آموخته‌های درازمدت انسان است. سهم کتاب در انتقال دانش‌ها، گاهی به مراتب بیشتر و فراتر از دیگر ابزارهای آموزشی است. در شرایط کنونی و با وجود توسعه گسترده و حیرت‌آور فناوری‌های جدید ارتباطی و شبکه ارتباطات مجازی در جهان، تألیف و انتشار سنتی کتاب و کتابخوانی همانند روزنامه و روزنامه‌خوانی، همچنان جایگاه و اهمیت خود را نزد خوانندگان دارد و هیچ‌کس نمی‌تواند مدعی شود که روش سنتی، در سایه شیوه‌های جدید و مدرن اطلاع‌رسانی و کسب آگاهی قرار گرفته است؛ هرچند فناوری جدید تحول عظیم و شگرفی در این عرصه ایجاد کرده و از آن سو نیز کسی نمی‌تواند منکر این دگرگونی‌ها و کارکردهای مفید و ارزشمند آن باشد.

در دنیای مدرن امروزی، تحولات بسیاری در کتاب و کتابخوانی پدیدار گشته و این عرصه، دستخوش تغییرات چشمگیری شده است. در دنیای فناورانه امروز، یک شخص برای دیدن، مطالعه و یا حتی خرید کتاب، دیگر نیازی ندارد که زمان چندانی صرف کند؛ بلکه تنها با جست‌وجو در فضای مجازی، اطلاعات و توضیحات لازم را درباره مشخصات و محتویات یک کتاب به دست می‌آورد و اگر قصد خرید کتاب را هم داشته باشد، به آسانی و در زمانی کوتاه می‌تواند به خرید آن مبادرت ورزد.

پیشینه

نشر الکترونیک کتاب، به طور عمده بر دو محور «تولید متن» و «شیوه توزیع» آن متمرکز شده و موجب تولید نسخه‌های الکترونیکی می‌گردد که توسط رایانه و حامل‌های همراه، قابل اجرا می‌باشد. سادگی اجرا روی رایانه، جست‌وجو در متن، امکان عرضه یا فروش ساده‌تر، قابلیت افزودن امکانات متعدد، کاهش هزینه‌های انتشار کتاب، عدم نیاز به فضای فیزیکی برای انبار و انتشار، و نیز عدم نیاز به توزیع و ارسال به مناطق گوناگون جغرافیایی، از جمله ویژگی‌هایی هستند که کتاب الکترونیکی را نسبت به کتاب کاغذی متمایز و برجسته می‌کند.

از ابتدای ایجاد فروشگاه‌های بزرگ عرضه کتاب به شکل الکترونیک تا امروز، آمار رو به رشد این حوزه، نشانه‌هایی از توجه عموم مردم به این دست فروشگاه‌هاست. در سال‌های اخیر، میزان درآمد انتشارات بزرگ دنیا در عرصه کتاب‌های الکترونیک، گاهی از عرضه کتاب‌ها به شکل سنتی و کاغذی پیشی گرفته است. این آمار، نشان از آن دارد که تغییر بزرگی در راه است.

وبگاه آمازون پیش از این، با انتشار یک نمودار به بررسی وضعیت و استقبال از نشر الکترونیک در پایگاه خود پرداخته بود. بر اساس این نمودار، از زمان عرضه اولین دستگاه کتابخوان الکترونیک کیندل، در ماه نوامبر سال ۲۰۰۷ میلادی، میزان درآمد فروش الکترونیک وبگاه آمازون، از حدود ۳۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۷ میلادی، به حدود ۱۷۰ میلیارد دلار در ابتدای سال ۲۰۱۵ میلادی رسیده است. همچنین، این نمودار نشان می‌دهد که از سال ۲۰۰۷ میلادی تاکنون، حدود ۱۰۰ هزار شغل جدید به دلیل گسترش این روش، ایجاد شده است.

در ایران هم چند سالی است که برخی مجموعه‌های دولتی یا خصوصی، کار خود را در این عرصه آغاز کرده‌اند و به دنبال ایجاد تغییری بزرگ در کشور هستند؛ تغییری که با وجود مزایای گسترده این شیوه عرضه کتاب، دوری ما از این روش را اشتباهی بزرگ نشان می‌دهد. مزایایی مانند: حذف هزینه کاغذ و چاپ، حذف هزینه توزیع کتاب، توزیع گسترده و سراسری، سرعت انتشار و توزیع بالا، سازگاری با محیط زیست، قابلیت مطالعه روی رایانه‌های شخصی و حامل‌های همراه و دسترسی بسیار آسان به محتوا، میزان مراجعه و استقبال عمومی را به استفاده از کتاب‌های الکترونیکی افزایش داده است.

سادگی اجرا روی رایانه، جست‌وجو در متن، امکان عرضه یا فروش ساده‌تر، قابلیت افزودن امکانات متعدد، کاهش هزینه‌های انتشار کتاب، عدم نیاز به فضای فیزیکی برای انبار و انتشار، و نیز عدم نیاز به توزیع و ارسال به مناطق گوناگون جغرافیایی، از جمله ویژگی‌هایی هستند که کتاب الکترونیکی را نسبت به کتاب کاغذی متمایز و برجسته می‌کند

از ابتدای ایجاد فروشگاه‌های بزرگ عرضه کتاب به شکل الکترونیک تا امروز، آمار رو به رشد این حوزه، نشانه‌هایی از توجه عموم مردم به این دست فروشگاه‌هاست. در سال‌های اخیر، میزان درآمد انتشارات بزرگ دنیا در عرصه کتاب‌های الکترونیک، گاهی از عرضه کتاب‌ها به شکل سنتی و کاغذی پیشی گرفته است. این آمار، نشان از آن دارد که تغییر بزرگی در راه است

معرفی کتابخوان نور

نرم‌افزار رومیزی (ویندوزی) کتابخوان همراه نور، برای مطالعه قانونی کتاب الکترونیک بر روی رایانه شخصی طراحی شده است. با داشتن حساب کاربری در همراه نور، شما روی رایانه شخصی و همچنین حامل‌های همراه (اندرویدی)، به کتابخانه شخصی خود با تمامی عناوین خریداری شده و ارزش افزوده‌های پژوهشی (مانند یادداشت و نمایه)، دسترسی کامل خواهید داشت.

پس از بارگیری و دریافت نسخه ویندوزی کتابخوان نور از سایت همراه نور به نشانی hamrahnor.ir و نصب آن روی رایانه، می‌توانید از امکانات متنوع کتابخوان نور بهره‌مند شوید. امکان نمایش خلاصه هر عنوان، جهت معرفی کتاب و سهولت تصمیم‌گیری در خرید کتاب و نیز قابلیت دسترسی به بیش از بیست‌هزار عنوان کتاب فارسی و عربی در حوزه علوم اسلامی و انسانی، آموزشی و عمومی، از ویژگی‌ها و امکانات کتابخوان نور است. بدیهی است که تنوع موضوعی کتاب‌های موجود در این برنامه، پاسخگوی بسیار از کاربران و محققان خواهد بود.

برخی قابلیت‌های برنامه

کتابخوان نسخه رومیزی نور، مشتمل بر امکانات متنوعی است که کار مطالعه و پژوهش را برای علاقه‌مندان به کتابخوانی آسان نموده است. بعضی از این قابلیت‌ها، عبارت‌اند از: جست‌وجو در متن و فهرست کتب؛ دسترسی به تاریخچه جست‌وجو؛ پیمایش در متن از طریق فهرست عناوین و صفحه؛ دسترسی آسان به پاورقی‌ها؛ حاشیه‌نویسی؛ رنگی کردن متن؛ علامت‌گذاری؛ اشتراک‌گذاری متن؛ تنظیم نمایش اعراب؛ تنظیم شیوه حرکت بین صفحات؛ تنظیم فونت و فاصله خطوط؛ تنظیم حالت مطالعه در شب؛ تنظیم نور صفحه؛ فهرست کتب بر اساس موضوع؛ نویسنده و دلخواه کاربر؛ نمایش فهرست به صورت خلاصه، لیستی و یا جدولی؛ مرتب‌سازی فهرست بر اساس عنوان، نویسنده، زمان مطالعه و نیز زمان دریافت کتاب؛ دسترسی به اطلاعات تفصیلی کتاب؛

ثبت مالکیت کاربر نسبت به کتاب در پرونده شخصی کاربر و ارائه آن در بخش کتاب‌های من؛ بارگیری کتاب از حافظه جانبی (در صورتی که فایل اصلی کتب را در اختیار داشته باشید)؛ به‌روزرسانی خودکار.

آنچه بر کارایی برنامه افزوده و کاربران و محققان را در استفاده بهتر از متون اسلامی یاری می‌رساند، وجود امکانات و خدمات پژوهشی است که مهم‌ترین آنها عبارت است از: پژوه نگار؛ لغت‌نامه با امکان جست‌وجو؛ امکان ایجاد نمایه؛ دسترسی به اطلاعات کامل کتاب‌شناسی؛ میز پژوهشی.

راهنمای استفاده از برنامه

برای استفاده از برنامه، مراحل ذیل را دنبال کنید:

- نصب نرم‌افزار ویندوزی

ابتدا وارد پایگاه اینترنتی همراه نور به نشانی <http://hamrahnor.ir> شوید و روی گزینه «دانلود کتابخوان» کلیک کنید و آنگاه نسخه ویندوزی یا موبایلی مورد نیاز خود را بارگیری نمایید. در اینجا چون مقاله حاضر، درباره نسخه ویندوزی سامان یافته است، فایل مربوط به نسخه ویندوزی را دریافت و روی رایانه خود نصب کنید.

- ثبت نام

پس از دریافت و نصب نرم‌افزار رومیزی (ویندوزی)، هنگام اجرای برنامه با پیام ورود یا عضویت مواجه می‌شوید. در این مرحله، چنانچه حساب کاربری (آی.نور) ندارید، لازم است روی لینک «عضویت» کلیک نمایید تا با هدایت به صفحه آی.نور، مراحل ایجاد عضویت را طی کنید. بعد از ایجاد حساب کاربری، می‌توانید به محیط نرم‌افزار وارد شوید و از امکانات متعدد برنامه بهره ببرید.

بخش‌های مختلف کتابخوان نسخه رومیزی

مهم‌ترین بخش‌های کتابخوان نسخه ویندوزی، به شرح ذیل است:

- فروشگاه

در بخش فروشگاه، دسترسی به تمامی عناوین موجود در کتابخوان امکان‌پذیر است و جهت سهولت استفاده، دارای دسته‌بندی‌هایی به شرح زیر می‌باشد که کاربر بسته به نیاز خود، می‌تواند از قابلیت‌های این قسمت از پایگاه بهره‌مند گردد:

* پرفروش‌ترین‌ها: در این قسمت، پرفروش‌ترین کتاب‌های برنامه نمایش داده می‌شود.

* بسته‌های مناسبی و کتاب هفته: با توجه به مناسبت‌های خاص، برخی از کتب مرتبط در این قسمت نمایش داده می‌شوند.

* مجموعه‌ها: این قسمت، مشتمل بر مجموعه آثار فرد یا انتشاراتی خاص است.

* فهرست پدیدآوران و ناشران: امکان دسترسی به فهرست پدیدآورندگان و ناشران کتب، از ویژگی‌های کاربردی کتابخوان به شمار می‌رود.

از دیگر امکانات موجود در بخش فروشگاه، می‌توان به این موارد اشاره نمود: جست‌وجوی کتاب، دسترسی به فهرست کتاب‌های برنامه، بیشترین دانه‌های رایگان، نمایش مختصر محتوای کتاب انتخابی، امکان تنظیم و مرتب‌سازی کتب بر اساس عنوان کتاب و نویسنده.

در دنیای مدرن امروزی، تحولات بسیاری در کتاب و کتابخوانی پدیدار گشته و این عرصه، دستخوش تغییرات چشمگیری شده است. در دنیای فناورانه امروز، یک شخص برای دیدن، مطالعه و یا حتی خرید کتاب، دیگر نیازی ندارد که زمان چندانی صرف کند؛ بلکه تنها با جست‌وجو در فضای مجازی، اطلاعات و توضیحات لازم را درباره مشخصات و محتویات یک کتاب به دست می‌آورد و اگر قصد خرید کتاب را هم داشته باشد، به‌آسانی و در زمانی کوتاه می‌تواند به خرید آن مبادرت ورزد

از جمله موضوعاتی که کتب برنامه بر اساس آنها به شکل الفبایی سامان یافته‌اند، عبارت‌اند از:

احکام (عمومی)، اخلاق و عرفان، ادبیات عرب، ادبیات فارسی، ادعیه و زیارت، تاریخ و جغرافیا، تراجم و کتاب‌شناسی، حدیث، حقوق و علوم قضایی، درسی، سایر علوم، سرگذشت‌نامه، طب، عقاید (عمومی)، علوم پزشکی، علوم تربیتی، علوم قرآن و تفسیر، فقه و اصول، فلسفه و منطق، قرآن و حدیث (عمومی)، کلام، معصومان(ع).

- کتابخانه

در این بخش، تمامی عناوین کتب خریداری‌شده کاربر نمایش داده می‌شود. از امکانات کتابخانه، قابلیت دسته‌بندی، فیلترگذاری و شیوه‌های مختلف نمایش عناوین و دسترسی به کتاب‌شناسی هر عنوان می‌باشد.

از دیگر ویژگی‌های بخش کتابخانه، ایجاد میز پژوهشی است؛ به طوری که کاربر می‌تواند جدا از دسته‌بندی‌های مبتنی بر موضوع، پدیدآور و زبان، عناوین مختلف را در یک کارتابل خاص با نامگذاری شخصی، جهت دسترسی آسان قرار دهد و به پژوهش‌های شخصی در آنها بپردازد.

قابلیت همگام‌سازی نیز که در برنامه تعبیه شده، این امکان را فراهم می‌سازد تا تمامی تغییرات حساب کاربری، اعم از خریدها و فعالیت‌های پژوهشی، بین تمامی نسخه‌های کتابخوان (رومیزی و اندرویدی) هماهنگ گردد.

- نمایش

در این بخش، امکان نمایش متن و فهرست عناوین کتب دریافت‌شده وجود دارد. از دیگر قابلیت‌های بخش نمایش می‌توان به این موارد اشاره کرد: دسترسی آسان به موضوع با استفاده از فهرست، نمایه‌گذاری و یادداشت‌برداری، دسترسی به کتاب‌شناسی کتاب جاری، نمایش هم‌زمان چندین عنوان، استفاده از لغت‌نامه، جست‌وجوی کلمه انتخابی در کتاب یا همه کتاب‌های دریافت‌شده.

- جست‌وجو

از جمله ویژگی‌ها و توانمندی‌های کتابخوان نور، بخش جست‌وجوست که امکانات ذیل را دربردارد: جست‌وجوی ساده و پیشرفته یک کلمه یا یک عبارت، امکان شخصی‌سازی نمایش جست‌وجو بر اساس ترتیب تاریخ یا صفحه، قابلیت جست‌وجو در بخش‌های مختلف هر عنوان از فهرست یا پاورقی. ■